

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΠΑΟΛΟ
ΚΟΝΙΕΤΙ

Ο παλός συγγραφέας
και η «λογοτεχνία
της φύσης»

ΣΕΛ. 6-7

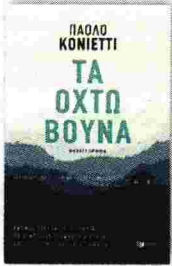
«Η πραγματική φιλία είναι σαν το καταφύγιο»

Ο νικητής του **Βραβείου Strega 2017** μιλάει στο «Βήμα» για το μυθιστόρημά του «Τα οχτώ βουνά», αναδεικνύει τη σχέση του εξωτερικού κόσμου με την ανθρώπινη σκέψη, αναφέρεται στη «θεωρία των δύο πατεράδων» και εκφράζει τον θαυμασμό του για τον Χένρι Ντέιβιντ Θορό

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ
ΓΡΗΓΟΡΗ ΜΠΕΚΟ

PAOLO COGNETTI
Τα οχτώ βουνά

Μετάφραση Άννα Παπασταύρου.
Εκδόσεις Πατάκη,
2018, σελ. 296,
τιμή 13,30 ευρώ

Ο Πάολο Κονιέτι απέσπασε το Βραβείο Strega 2017, την κορυφαία λογοτεχνική διάκριση της Ιταλίας, για το μυθιστόρημά του «Τα οχτώ βουνά» (Le otto montagne) που κυκλοφόρησε από τον οίκο Einaudi. Το βιβλίο εστιάζει στην πολυετή και ιδιότυπη φιλία του Πιέτρο και του Μπρούνο και διαδραματίζεται με φόντο τους Δολομίτες, το Μιλάνο αλλά και το Θιβέτ. «Το βραβείο ήταν μια σημαντική αναγνώριση, νομίζω, για όλα αυτά τα χρόνια που γράφω. Όταν ήμουν είκοσι χρονών, το όνειρό μου ήταν να εκδοθώ, να δω ένα βιβλίο τυπωμένο με το όνομά μου, αυτό είχε να κάνει περισσότερο με το να νιώσω ότι «είμαι συγγραφέας». Στα τριάντα μου, είχαν ήδη κυκλοφορήσει αρκετά βιβλία μου, αλλά έπρεπε παράλληλα να κάνω και πολλές άλλες δουλειές, ωστόσο ονειρευόμουν να μπορώ κάποια στιγμή να ζω από το γράψιμο. Τα κατάφερα όταν σαραντάρισα και σε αυτό συνέβαλε ουσιαστικά και το Strega, για το οποίο είμαι ευγνώμων». Λίγο πριν έλθει στην Αθήνα, ο 40χρονος Ιταλός συγγραφέας συνομιλήσε με «Το Βήμα».

■ Πού βρίσκεστε τώρα, κ. Κονιέτι; Στο βουνό;

«Πράγματι! Το απόγευμα εδώ είναι γκρίζο, τα σύννεφα έχουν χαμπλώσει, το χιόνι πέφτει αραιά. Γύρω από την καλύβια μου τα πάντα είναι κάτασπρα, μόνο τ' αγριόπευκα, γυμνά και λεπτοκαμωμένα, μπορώ να διακρίνω. Και, ξέρετε, πάντα τσακωνόμα για αυτό με τους φίλους μου... Πω πω, μου λένε, είσαι και πάνω στο βουνό θαμμένος μες στο λευκό χιόνι! Εννοείται παιδιά, τους απαντάω, γιατί δεν κοπιάζετε και εσείς εδώ πέρα να ζήσετε με τρία μέτρα χιόνι έξω από το παράθυρό σας, στους μείον δέκα βαθμούς Κελσίου! Αλλά το βουνό το λατρεύω, θέλω να είμαι συνέχεια έξω, να εξερευνώ τα δάση του, να ξαπλώνω στα λιβάδια του, να πλένομαι στα ρέματά του, να περπατάω ξυπόλυτος και να με παίρνει ο ύπνος κάτω από τον ήλιο του. Τούτο τον χειμώνα χιόνισε πολύ και δεν βλέπω την ώρα να έρθει η άνοιξη».

■ Πώς εξηγείτε την επιτυχία του βιβλίου και στην πατρίδα σας και στο εξωτερικό;

«Θέλω να πιστεύω ότι αυτή είναι η απάντηση: «Επειδή είναι ένα καλό βιβλίο!» Ισως όμως κατάφερα εν τέλει να ανακινήσω και να θίξω κάποια ζητήματα που φαντάζον ενδεχομένως παρωχημένα

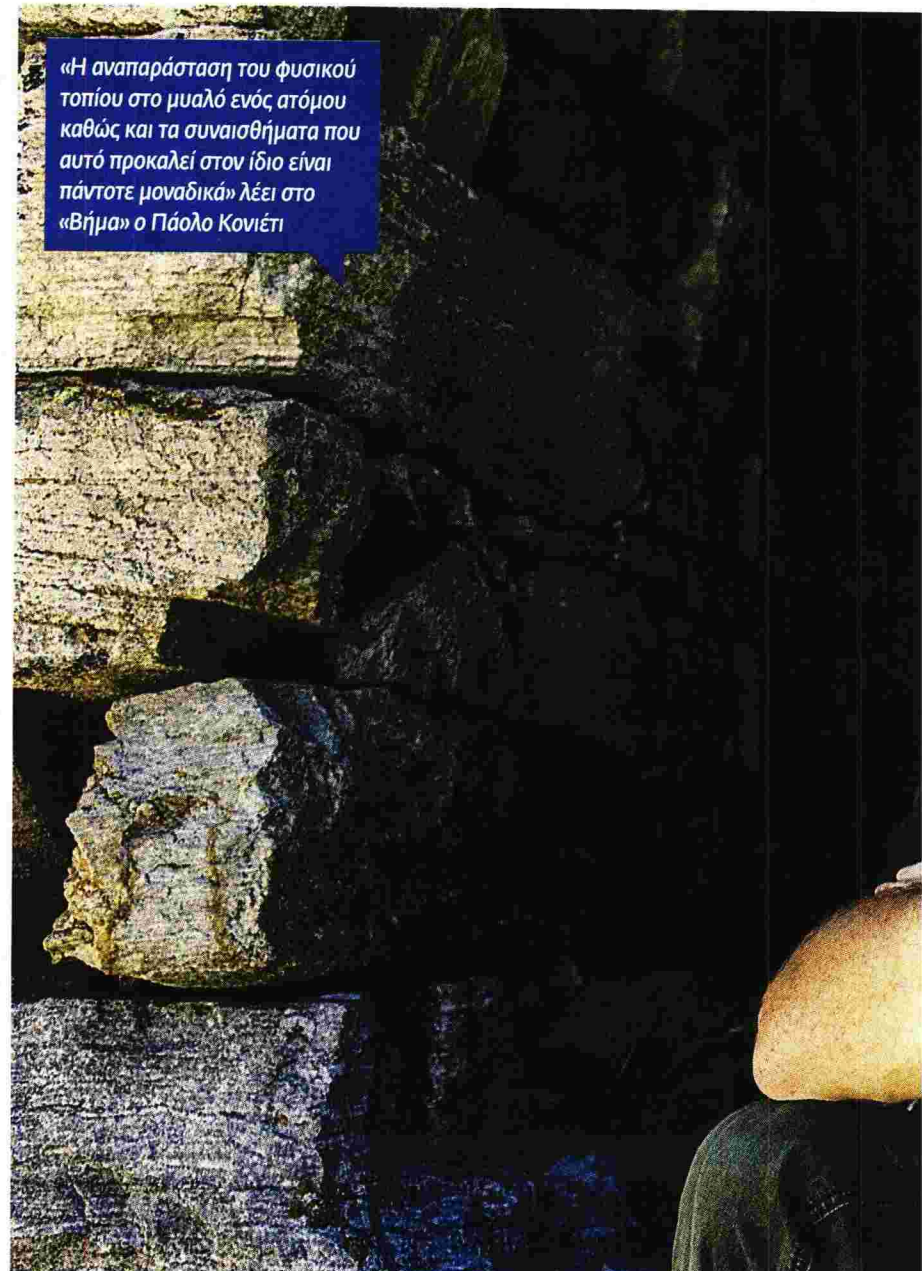
στις μέρες μας: την αληθινή φιλία, τη σημασία των βουνών, τον αγώνα για μια απλούστερη ζωή, που έχω την αίσθηση ότι λείπουν από την εποχή μας, η οποία κατακλύζεται κυριολεκτικά από την τεχνολογία και τα νέα μέσα επικοινωνίας».

■ Κανένα μυθιστόρημα δεν μπορεί να είναι πλήρως αυτοβιογραφικό. Ωστόσο, διαφαίνεται μια έντονη προσωπική εμπλοκή εν προκειμένω. Με ποιον τρόπο είναι αυτοβιογραφική η δική σας μυθοπλασία;

«Αυτή δεν είναι όμως η ουσία των καλών μυθιστορημάτων; Με την πρωτοπρόσωπη αφήγηση, τουλάχιστον, συμβαίνει το εξής: δεν μπορούμε να ξεδιαλύνουμε πού ακριβώς ο συγγραφέας είναι πιο πολύ ο εαυτός του και ποια πράγματα, απ' αυτά στα οποία αναφέρεται, είναι πιο κοντά στον ίδιο. Εδώ νομίζω έγκειται η μαγεία της λογοτεχνίας. Ασφαλώς, είχα μια μητέρα και έναν πατέρα, το βουνό της παιδικής μου ηλικίας και το βουνό της ενήλικης ζωής μου, καθώς και έναν φίλο εκεί πάνω. Όλα αυτά μετουσιώθηκαν σε ένα μυθιστόρημα όπου το πλέον αυτοβιογραφικό κομμάτι είναι οι σκέψεις και τα συναισθήματα που εκφράζει ο Πιέτρο. Είναι και δικά μου πέραν πάσης αμφιβολίας».

■ Τα «Οχτώ βουνά» έχουν πολλά επίπεδα. Υπάρχει όμως και ένας βασικός προβληματισμός για το πώς ο εξωτερικός κόσμος έρχεται σε επαφή με τον εσωτερικό μας κόσμο. Φαίνεται ότι η ιδανική προϋπόθεση είναι η μοναξιά.

«Λατρεύω τα βιβλία που περιγράφουν τον φυσικό κόσμο, τα οποία ωστόσο δεν έχουν μεγάλη παράδοση ούτε στην Ιταλία ούτε στις μεσογειακές χώρες γενικότερα. Αυτό το είδος γραφής καλλιεργήθηκε περισσότερο στην Αμερική ή στη Βόρεια Ευρώπη. Τώρα που το λέω, δεν σκέφτομαι μονάχα τους συγγραφείς-φιλοσόφους όπως ο Χένρι Ντέιβιντ Θορό, αλλά και άλλους όπως ο Τζακ Λόντον, ο Τζόζεφ Κόνραντ, ο Ερνεστ Χέμινγουεϊ, στα έργα των οποίων η δραματική ένταση οργανώνεται γύρω από τη σχέση που αναπτύσσει ένα ανθρώπινο πλάσμα με το άγριο περιβάλλον. Η αναπαράσταση του φυσικού τοπίου στο μυαλό ενός ατόμου καθώς και τα συναισθήματα που αυτό προκαλεί στον ίδιο είναι πάντοτε μοναδικά και την ίδια στιγμή το φυσικό τοπίο είναι συγχρόνως ένας γρίφος προς επίλυση και ένας καθρέφτης που αντανακλά το μέσα μας. Αυτό συμβαίνει όταν ανεβαίνουμε στα βουνά, παρατηρούμε τα ρυάκια, τα δέ-

«Η αναπαράσταση του φυσικού τοπίου στο μυαλό ενός ατόμου καθώς και τα συναισθήματα που αυτό προκαλεί στον ίδιο είναι πάντοτε μοναδικά» λέει στο «Βήμα» ο Πάολο Κονιέτι

ντρα και τις πέτρες και ταυτόχρονα στοχαζόμαστε τον βίο μας, ονειρευόμαστε το μέλλον μας, χανόμαστε στις αναμνήσεις μας. Έχετε δικό πάντως, η μοναξιά είναι η προαπαιτούμενη συνθήκη για να γίνει αυτό».

■ Εσείς ταυτίζετε και με τους δύο χαρακτήρες σας; Και τον Πιέτρο, το παιδί της πόλης, και τον βουνίσιο Μπρούνο;

«Θα το ήθελα πολύ να είμαι ο Μπρούνο, η αλήθεια όμως είναι ότι είμαι ο Πιέτρο, αυτός είναι ο φίλος μου, μισός αληθινός και μισός επινοημένος. Και παρ' όλο που τα τελευταία δέκα χρόνια μένω στο βουνό, έχω την αίσθηση ότι δεν θα γίνω ποτέ ένας πραγματικός ορεισίβιος άνδρας. Είναι αλήθεια πάντως ότι οι φίλοι μοιράζονται κάποιες ομοιότητες. Και μερικές φορές, σε μια ξεχωριστή φιλία, οι ομοιότητες μπορεί να είναι και εντυπωσιακές».

■ Ο Πιέτρο λέει κάπου ότι ο Μπρούνο τού δείχνει μια ιδιαίτερη οικειότητα, ένα είδος «τρυφερότητας». Στην πραγματικότητα μιλάμε για μια

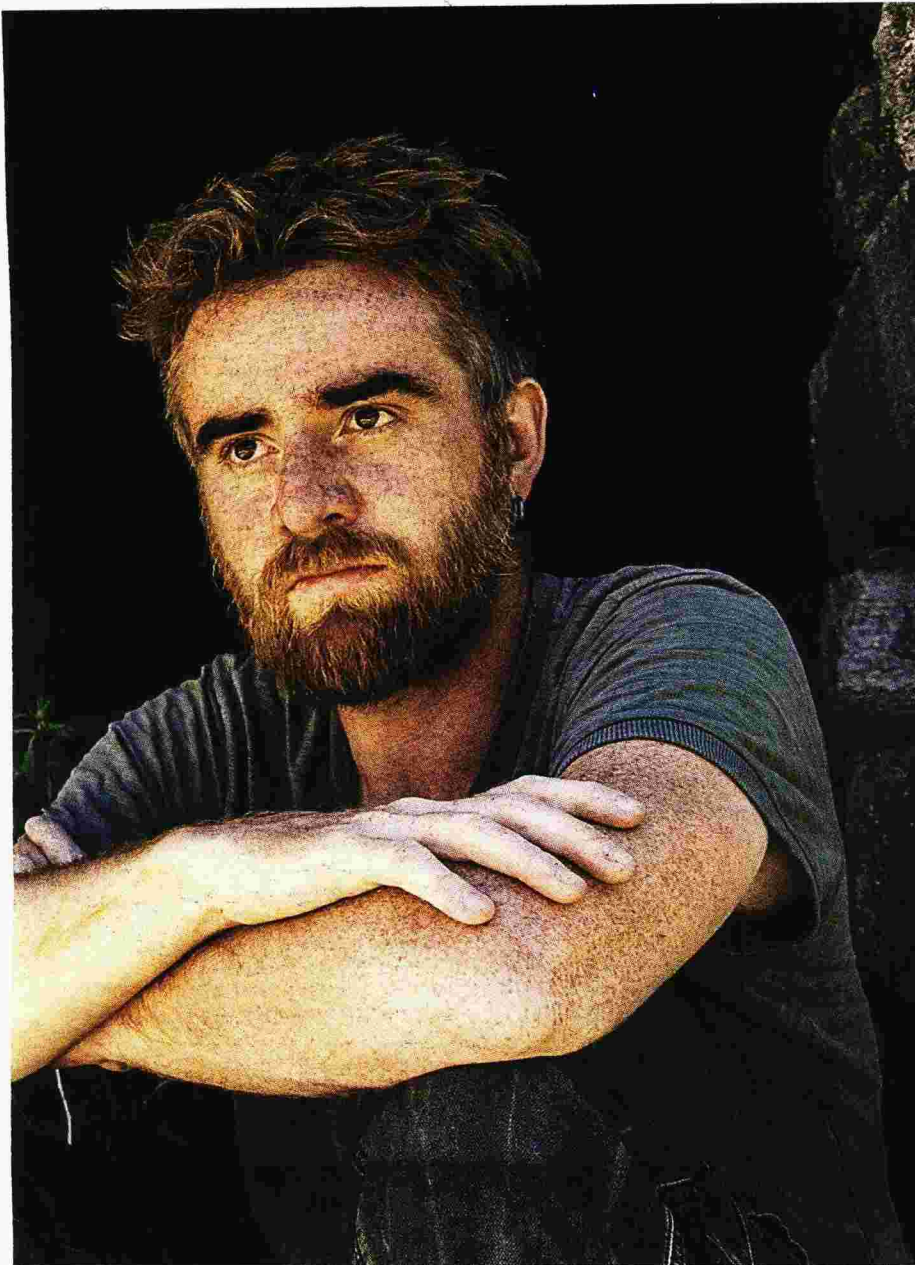
σχέση που αναπτύσσεται με μια αβίαστη φυσικότητα. Αναρωπάμαι: από τι είναι φτιαγμένη αυτή η «φυσικότητα»;

«Έτσι ακριβώς είναι, υπάρχει υπερβολική οικειότητα μεταξύ του Πιέτρο και του Μπρούνο, η οποία δεν έχει πνευματικό χαρακτήρα. Μοιάζει, όντως, με κάτι το φυσικό. Οφείλω να ομολογήσω ότι, σε κάποια φάση, είχα στον νου μου περισσότερο τη σχέση δύο εραστών παρά δύο φίλων και με διασκέδαζε κάπως το φλερτ με αυτή την ιδέα, να ασχοληθώ και με το ταμπού της ομοφυλοφιλίας (μεταξύ δύο ανδρών του βουνού, ναι, αυτό είναι ακόμα ταμπού). Μου άρεσε πάρα πολύ εκείνο το διήγημα της Άνι Πρου, «Το μυστικό του Brokeback Mountain», στο οποίο βασίστηκε η διάσημη ταινία του Ανγκ Λι. Δύο σκληροί και λιγομίλητοι τύποι ζουν σε έναν κόσμο που δεν τους συμπονά καθόλου, κάτι που τους κάνει να νιώθουν ολομόναχοι. Είναι ξένοι για τις συζύγους τους, για τα παιδιά τους, για τους συναδέλφους και τους γείτονές τους. Ομως, μία φορά ή δύο τον χρόνο, για μερικές μέρες, βρίσκουν ο ένας τον

«Με την πρωτοπρόσωπη αφήγηση δεν μπορούμε να ξεδιαλύνουμε πού ακριβώς ο συγγραφέας είναι πιο πολύ ο εαυτός του και ποια πράγματα, απ' αυτά στα οποία αναφέρεται, είναι πιο κοντά στον ίδιο. Εδώ νομίζω έγκειται η μαγεία της λογοτεχνίας»

Ο Πάολο Κονιέτι παρουσιάζει το βιβλίο του στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στο πλαίσιο του Megaron Plus και σε συνεργασία με το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο και τις εκδόσεις Πατάκη. Η εκδήλωση πραγματοποιείται τη Δευτέρα 26 Φεβρουαρίου (7 μ.μ.) και ο Ιταλός συγγραφέας συνομιλεί με τη μεταφράστριά του Άννα Παπασταύρου.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ROBERTA - ROBERTO

άλλο, βρίσκει ο καθένας τον εαυτό του, βρίσκουν την κατανόηση και την αγάπη ο ένας στον άλλον. Ετσι σκέφτομαι την ιδέα της φιλίας, σαν ένα καταφύγιο, έναν τόπο όπου μπορείς να χαλαρώσεις τις αντιστάσεις και να εμπιστευθείς τον άλλον. Έχει να κάνει με τα λόγια αυτό, με τις κουβέντες. Έχει όμως να κάνει και με τα σώματα, το να μη φοβάσαι να αγγίξεις και να σε αγγίξουν».

■ **Μια άλλη βασική – και συγκινητική – διάσταση στο βιβλίο είναι η σχέση του Πιέτρο με τον πατέρα του. Ο αφηγητής κάνει λόγο για «δύο πατεράδες». Αραγε, καταφέρνουμε ποτέ να γνωρίσουμε τους πατεράδες μας;**

«Όχι, νομίζω ότι ποτέ δεν τους γνωρίζουμε στ' αλήθεια. Και το ουσιαστικό ερώτημα είναι αν αρχίζουμε ποτέ να τους μαθαίνουμε στην πραγματικότητα, αν μπορούμε κάποια στιγμή να πούμε με βεβαιότητα ότι τους μάθαμε έστω και λίγο. Την "θεωρία των δύο πατεράδων" τη βίωσα ο ίδιος: ο πατέρας μου έφευγε στις εφτά το πρωί και γύριζε στις οκτώ το βράδυ και δεν μιλούσε σχεδόν καθόλου για ό,τι συνέβαινε εκεί έξω. Το γραφείο ήταν μακριά από το σπίτι μας, τα μόνα σημάδια που άφηνε στην καθημερινότητά μας ήταν το κοστούμι και η γραβάτα που έβγαζε με το που έμπαινε, λες και απεκδυόταν έναν χαρακτήρα και εισχωρούσε σε έναν άλλο. Όταν ήμουνα παιδί, έλειπε για μέρες ολόκληρες, σε σημείο που να υποψιάζομαι ότι είχε μια διπλή ζωή, μια δεύτερη οικογένεια και ποιος ξέρει τι άλλα μυστικά. Πολλοί πατεράδες είναι έτσι, σωστά; Τους μαθαίνουμε καλύτερα μάλλον τα καλοκαίρια, τις ελάχιστες ημέρες των διακοπών, γιατί τότε μπορούμε να ρίξουμε μια ματιά σε κάτι που παραμένει κρυφό όλη την υπόλοιπη χρονιά. Και τότε συνειδητοποιούμε ότι και αυτοί ένιωθαν μοναξιά».

■ **Πρωτίτερα αναφερθήκατε στον Θορό. Έχω την αίσθηση ότι δεν σας γοητεύει μονάχα ο Θορό που γράφει για τη φύση, αλλά και ο πολιτικός Θορό. Κάνω λάθος;**

«Κάθε άλλο, είμαι αναρχικός και ο Θορό σημαίνει πολλά πράγματα για μένα, όχι μόνο για το "Walden", αλλά για την "Πολιτική ανυπακοή". Ουσιαστικά, για μένα, καταπιάναται με τα ίδια θέματα και στα δύο έργα: ο Θορό πήγε να ζήσει στο δάσος επειδή αρνήθηκε την κοινωνία και τους κανόνες της. Η καλύβα του ήταν μια πράξη αντίστασης. Ήταν νέος και καταπιεζόταν από τη μισθωτή εργασία (στο εργοστάσιο του πατέρα του), ήθελε να ξεφύγει και η ριζοσπαστική λύση που βρήκε ήταν η προσπάθειά του να ζήσει χωρίς χρήματα. Υπέροχη ιδέα: όσο λιγότερα χρήματα σου χρειάζονται για να ζήσεις τόσο πιο ελεύθερα ζεις! Επρόκειτο για μια σύλληψη επαναστατική τότε και παραμένει τέτοια σήμερα, θα μπορούσε να κλονίσει συθέμελα τη βάση των κοινωνιών μας οι οποίες στηρίζονται στο χρήμα. Αν και οικονομικό στην αρχή του, το εγχείρημα μετατράπηκε σύντομα σε οικολογικό: το να ζω με λιγότερους πόρους σημαίνει ότι πρέπει να δρω σαν άγριο ζώο, ό,τι είναι να μου δώσει η φύση θα μου το δώσει, αυτή θα με βοηθήσει να βρω τα μέσα για να βιοποριστώ και να ευτυχίσω. Και επίσης, αν είναι εφικτό, να φέρω τους ανθρώπους μου στο δάσος. Ο Θορό δεν ήταν ερημίτης, του άρεσε πολύ να υποδέχεται τους φίλους του εκεί. Στο "Walden" γράφει ότι στο σπίτι του είχε τρεις καρέκλες: μία για τη μοναξιά, δύο για τη φιλία, τρεις για τη συντροφιά. Πρόκειται για μια θαυμάσια αναρχική ουτοπία: μια μικρή κοινότητα ανθρώπων ίσων μεταξύ τους που ζουν ειρηνικά στο δάσος. Το όνειρό μου είναι να υψώσω τη μαύρη σημαία σε κάποιο από τα εγκαταλεημένα χωριά πάνω στα βουνά και να πάω να ζήσω εκεί με τους φίλους μου».

